

A SZÜLŐI ERŐFORRÁSOK ÉS A SZOCIÁLISÉRDEK- ÉRVÉNYESÍTÉS ÖSSZEFÜGGÉSEI

Tóth Edit

Neveléstudományi Doktori Iskola, SZTE Szociális Kompetencia Kutatócsoport

Kulcsszavak: szülői erőforrások, hatásmechanizmusok, összefüggés-vizsgálat

A nemzetközi vizsgálatokkal szemben kevés olyan hazai kutatás ismert, amelynek célja a szociális kompetencia összetevői és a társas környezet egyes tényezői közötti kapcsolat sajátosságainak a feltárása. A szociálisérdek-érvényesítő képességek működését feltáró kutatás részeként azt vizsgáltuk, milyen kapcsolat áll fenn a gyermekek szociálisérdek-érvényesítő viselkedése és szülei anyagi, kapcsolati és szellemi erőforrásainak mértéke és gyakorisága mint szocializációs hatáseggyüttes között, vagyis a viselkedés külső feltételrendszerének egy összetevőeggyüttese miként érinti a vizsgált képességdimenziók működését, az azok meghatározta viselkedésformákat.

A vizsgálatot a 2008 tavaszán végzett felmérésben részt vevő 4, 8, 11 és 17 évesek (N=242) szüleivel végeztük 2009 januárjában. Minden családnak két példányt küldtünk az általunk kidolgozott kérdőívből, külön az anya és az apa részére. A maximális 484 szülői kérdőívből összesen 294 kérdőívet (anya: 165; apa: 129) dolgoztunk fel. A kérdőív az anyagi erőforrás mértékét és gyakoriságát; a szellemi erőforrás forrását és gyakoriságát; valamint a kapcsolati erőforrás módját és gyakoriságát méri. A mérőeszköz jó megbízhatóságú, a Cronbach-féle reliabilitásmutató 0,85.

Az eredmények alapján az életkor előrehaladtával a vizsgált környezeti tényezők többsége egyre nagyobb mértékben függ össze a képességek dimenzióival, e szocializációs hatáseggyüttesnek egyre jelentősebb a szerepe a viselkedésformák megjelenésében. Az anyagi erőforrások mértéke és a kapcsolati erőforrások gyakorisága főként a versengés és a vezetés, a szellemi erőforrás forrása az együttműködés és a segítség esetében meghatározó. Az anyák és az apák véleménye között kevés környezeti tényezőnél szignifikánsak az eltérések. Az anyák a szellemi erőforrások gyakoriságát a segítségnél és az együttműködésnél nagyobb mértékben tartják fontosnak, míg az apák a kapcsolati erőforrások módját és gyakoriságát a versengésnél és az együttműködésnél vélik fontosabbnak.